

Ми з матір'ю вертаємо в село

Борис Олійник

Уривок з поеми "Заклинання вогню"

...Ми з матір'ю вертаємо в село
З невдалої утечі від тевтона:
Полуторка із нашої колони
Осіла на підстрелене крило.

Від Чутового до Санжар моїх
Верстов із сотню. Тягнемо помалу.
Уже давно нас вдома поховали.
А ми йдемо... по смерті до живих.

Вже тридцять сім сплигло відтоді
Літ. Чимало з пам'яті роки покрали.
Та видиво одне страшніш покари,
Як рана наскрізна, мені болить.

...Минули вдосвіта якесь село.
За вигоном котило поле вдалеч.
Безлюдний шлях.
Лиш, мов зелена галич,
Чужий патруль бродив...
До ранку йшло.

Спадала сутінь м'яко з далини.
Крізь світло, що непевне і нестале,
Якісь горбки повільно проростали
Округлими кущами купини.

Все ближчають. Вглядаюся...
І вмиєть -
Хитнувся світ, роздерло криком рота:
Лежала навznak
вибита кіннота,
І ворон дзьоб точив о мертву віть.

З усього видно - стався наглий бій:

Хтось шаблю оголив наполовину,
Чиясь рука тяглась до карабіна...
В очах коней іще не вигас біль.

А все жило!
Так пахли небеса!
Так зірка усміхалась із будьонки!
Лиш в стрижених чупринах "під нульовку"
Холола смертним полиском роса...

Те поле на мені, в мені лежить.
Чужий патруль по ньому важко гупа.
І тягнуть руки зледенілі трупи,
І мертві коні тоскно просять пить.

Те поле, як вина, мені болить.
О світе, та яка ж моя провина,
Коли всього сім літ було ж - дитина?!
... А світ мовчить. І коні просять пить.

Не спишеш на літа.
Не пронесе
Ні на землі тебе, ні в гарній висі,
Бо з тої миті, як на світ родився,
Ти в ньому вже відповідай за все

За все на світі!
... Тоскний день зими.
О, як цинічно на промерзлій мжичці
Сміються квіти у вінках з ялиці!
Пригаслий шепіт бродить між людьми:

- Просила, бач (казали дід Матхей),
Щоб квітів... Перед смертю вже просила.
Та ждала сина... Га? Немає сина?
- Та цитьте, бабо: горе ж у людей...

А я стою... Це я стою чи ні?
Лопати... Сніг... І чорна прірва ями.
І сумно світиться обличчя мами
З-під жовтої хустинки... у труні.

Було, на весь непотріб дорогий
Сміялась: "Ет, не буде з баби дівка!"
А ця жовтенька ситцева хустинка
З усіх гостинців полюбила її.

Вона її на люди берегла.
І щось в очах світилося дитинне,
Коли зі сховку вносила хустину
І лагідно тулила до чола.

І хата щастям повнилась ущерть.
- Бач, угодив, - підходила до люстра. -
Така вже ловка. Бережу на люди.
Та ще - ти ж, сину, не лякайся, - на смерть.

А я сміявся:
- Хай... через сто літ! -
Хіба ж я знав, що вже давно, стражденна,
Вона ховала лютий біль од мене!
Хіба ж я знав, як тяжко їй болить?!

А коли й знав би, що б тоді вчинив
Супроти невмолимої хвороби,
Що косить маршала і хлібороба,
Не розібравши вислуг і чинів?

О, я б всі квіти скликав до села!
Але пощо тобі тепер ці квіти?
І хто мені простить на цьому світі,
Що ти на той дочасно відійшла?!

Як хочеться вину, що душу ссе,
Звалить на когось!
Та даремні мислі,
Бо з тої миті, як на світ родився,
Я вже відповідаю в нім за все!